

Ympäristövahinkolain sovellettavuudesta irti päässeestä tulesta aiheutuneeseen vahinkoon (palamisvahinkoon)

1. Johdanto

Laki ympäristövahinkojen korvaamisesta (737/1994, ympäristövahinkolaki) astui voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1995 (13 §). Vaikka laki on siis ollut voimassa jo yli neljännesvuosisadan ajan, monta tulkintakysymystä on edelleen auki. Ympäristövahinkolain perustelut eivät ole kovin yksityiskohtaisia,¹ korkeimman oikeuden ratkaisukäytäntöä on niukasti,² eikä laki ole saanut osakseen mitään erityisen laajaa huomiota oikeuskirjallisuudessa.³ Erilaiset tulkintakysymykset nousevat tunnetusti usein esiin juuri käytännön tapauksissa. Tämä lyhyt artikkeli perustuukin käytännön tapaukseen, jossa kyse oli ympäristövahinkolain soveltamisalasta ja tarkemmin sanottuna ympäristövahingon määritelmästä.

Kyseisessä tapauksessa savustuskärky oli ollut parkkeerattuna ja käytössä erään ostoskeskuksen pääsisäänkäynnin välittömässä läheisyydessä. Poliisin suorittaman esitutinnan⁴ ja Vaasan hovioikeuden tuomion⁵ mukaan kärky oli ollut ainakin osittain pääsisäänkäynnin lipan alla. Kärryn savupiipuista tulevista kuumista palokaasuista (tai mahdollisesti kipinöinnistä) johtuen lipan puurakenteissa oli syttynyt tulipalo, joka oli kattorakenteiden kautta päässyt leviämään koko ostoskeskukseen aiheuttaen huomattavat vahingot. Suoritettuaan vakuutuskorvauksia tapahtuneen tulipalon johdosta vakuutusyhtiö A vaati regressi-

* *Björn Sandvik*, VTT, professori, Åbo Akademi. Artikkelin taustalla on kirjoittajan antama oikeudellinen asiantuntijalausunto

1. Ks. erityisesti hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ympäristövahinkojen korvaamisesta ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 165/1992 vp.
2. Korkeimmalta oikeudelta on ainoastaan viisi tapausta ympäristövahinkolaista. Ks. KKO 1999:124, KKO 2001:61, KKO 2004:87, KKO 2011:62, KKO 2012:29.
3. Oikeuskirjallisuudesta voidaan tässä erikseen mainita Hollon, Utterin ja Vihervuorin kommentaari- ja esitutkintakirjat ympäristövahinkolaista. Ks. Erkki Hollo – Robert Utter – Pekka Vihervuori, Ympäristövahinkolaki. 2. uudistettu painos. Alma Talent 2018. Edelleen voidaan mainita allekirjoittaneen väitöskirja, joka huomattavilta osiltaan keskittyy ympäristövahinkolakiin. Ks. Björn Sandvik, Miljöskadeansvar. En skadeståndsrättslig studie med särskild hänsyn till ansvarsmotiv, miljöskadebegreppet och ersättning för skada på miljön. Åbo Akademis Förlag 2002.
4. Esitutkintapöytäkirja 5680/R/42958/19, 23.1.2018.
5. Tuomio 22/109059, 3.3.2022.

kanteella korvausta savustuskärryn omistajan vastuuvakuutuksesta, jonka oli myöntänyt vakuutusyhtiö B.

B kiisti A:n vaateen viittaamalla vastuuvakuutuksen rajoitusehtoon, jonka mukaan vakuutuksesta ei korvata ympäristövahinkoja. B:n mukaan tapauksessa oli kyse ympäristövahinkolain soveltamisalaan kuuluvasta häiriöstä ympäristöön lämmön muodossa, joka puolestaan oli välittömässä syy-yhteydessä aiheutuneeseen vahinkoon, eli ostoskeskuksen palamiseen. Näin ollen B:n mukaan kyse oli sellaisesta ympäristövahingosta, jota ei ollut korvattava sen myöntämästä vastuuvakuutuksesta. Käräjäoikeusprosessia varten A pyysi minulta oikeudellisen asiantuntijalausunnon. A pyysi minua ottamaan lausunnossani kantaa B:n tulkintaan, eli kysymykseen siitä, oliko tapauksessa kyse ympäristövahingosta, johon ympäristövahinkolakia on sovellettava.

Lausunnossani katsoin, ettei kyseinen tulipalo ole ympäristövahinkolaissa tarkoitettua häiriötä. Tästä johtuen mitään ympäristövahinkolaissa tarkoitettua ympäristövahinkoa ei ole aiheutunut, eikä ympäristövahinkolaki näin ollen soveltuu tapaukseen. Kysymys siitä, voidaanko ympäristövahinkolakia soveltaa irti päässeen tulen aiheuttamaan vahinkoon, eli niin sanottuun palamisvahinkoon, saa eittämättä suuren merkityksen sekä käytännöllisestä että periaatteellisesta näkökulmasta katsoen. Tämän johdosta olen katsonut aiheelliseksi selittää tulkintaa tässä artikkelissa, joka hieman muokatussa muodossa pohjautuu lausuntooni.

2. Tulkinnan lähtökohdat

Ympäristövahinkolain 1.1 §:n mukaan kyseisessä laissa tarkoitettuna ympäristövahinkona korvataan tietyllä alueella harjoitetusta toiminnasta johtuva vahinko, joka on ympäristössä aiheutunut:

- 1) veden, ilman tai maaperän pilaantumisesta;
- 2) melusta, värinästä, säteilystä, valosta, lämmöstä tai hajusta; taikka
- 3) muusta vastaavasta häiriöstä.

Velvollisuus korvata edellä määritelty ympäristövahinko syntyy lain mukaan tuottamuksesta riippumatta (7 §). Tämä korvausjärjestelmä pohjautuu immisio-oikeudelliseen traditioon, joka on meillä jo yli sadan vuoden ajan ilmennyt laista eräistä naapuruussuhteista (26/1920, naapuruussuhdelaki). Naapuruussuhteita koskee paitsi immisiokielto, myös velvollisuus korvata tietyistä häiriöistä, eli immisioista, aiheutuneet vahingot tuottamuksesta riippumatta naapuruus-

suhdelain 17 §:n nojalla.⁶ Ajan myötä immissiosääntely on itse asiassa muodostunut yhdeksi kulmakiveksi modernille ympäristönsuojelulle.⁷

Hallituksen esityksestä ympäristövahinkolaiksi käy ilmi, että 1.1 §:n 2 kohdan ”tarkoituksena on tuoda esille yleisimmät häiriötekijät, jotka ovat perinteisesti olleet naapurusoikeudellisen sääntelyn kohteina”.⁸ Edelleen käy aika selvästi ilmi, että myös pykälän 1 momentin 3 kohdan tarkoituksena on ollut, että kohdan tulkinta olisi yhdenmukainen naapuruussuhdelain 17 §:n tulkinnan kanssa.⁹ Esimerkkeinä 3 kohdan soveltamisesta mainitaan erikseen kipinät, noki ja tuhka.¹⁰ Mitä tulee 1 kohtaan voidaan taas todeta, että ympäristövahinkolakiin ei ole otettu erillistä pilaantumisen määritelmää. Muusta ympäristölainsäädännöstä ”ilmeneviä periaatteita” voidaan kuitenkin ”suuntaa antavina käyttää hyväksi” ympäristövahinkolain mukaista ”pilaantumista ja häiriön käsilläoloa arvioitaessa”.¹¹ Tulkittaessa ympäristövahinkolain 1.1 §:ssa tarkoitettua häiriöluetteloa, voidaan siis nojata paitsi suoraan naapuruussuhdelain 17 §:ään, ainakin osittain ja harkiten myös muuhun ympäristölainsäädäntöön.

Tässä yhteydessä on myös huomioitava, että ympäristövahinkolain voimaantulon jälkeen naapuruussuhdelain 17 §:n sanamuotoa on muutettu. Alun perin lainkohdassa oli kysymys kiinteistön käyttämisestä siten, että naapuri kärsii siitä ”pysyvää, kohtuutonta räsytystä, kuten kipinöiden, tuhkan, noen, savun, lämmön, löyhkän, kaasujen, höyryn, tärinän, jyskeen taikka muun sellaisen kautta.” Lailla 90/2000 naapuruussuhdelain 17.1 §:n sanamuoto muutettiin seuraavaksi:

Kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa ei saa käyttää siten, että naapurille, lähistöllä asuvalle tai kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa hallitsevalle aiheutuu kohtuutonta räsytystä ympäristölle haitallisista aineista, noesta, liasta, pölystä, hajusta, kosteudesta, melusta, tärinästä, säteilystä, valosta, lämmöstä tai muista vastaavista vaikutuksista.

Lainmuutoksen perusteluista selviää, ettei muutoksella pyritty muuttamaan oikeustilaa immissiotyyppien osalta, vaan ”immissiotyypit vastaisivat voimassa olevan pykälää ja sen tulkintakäytäntöä”.¹² Säännöksen sanamuoto haluttiin kuitenkin

6. Ks. lähemmin naapuruussuhdelain 17 §:stä Eeva Vuori, Naapuruussuhdelain 17 §:n immissio-kiellosta. Lakimies 1/1977, s. 31–61.

7. Ks. lähemmin esim. Kari Kuusiniemi, Ympäristönsuojelu ja immissioajattelu. Talentum 1992.

8. HE 165/1992 vp, s. 21.

9. HE 165/1992 vp, s. 21. Hollo – Utter – Vihervuori 2018, s. 36 toteavat, että säännös ”tarkoittaa nimenomaan niitä NaapL 17 §:ssä tarkoitettuja immissiolajeja, jotka eivät mahdu YVL 1.1 §:n 1 ja 2 kohtien piiriin”.

10. HE 165/1992 vp, s. 21.

11. HE 165/1992 vp, s. 20.

12. Hallituksen esitys Eduskunnalle ympäristönsuojelu- ja vesilainsäädännön uudistamiseksi 84/1999 vp, s. 122, vrt. myös s. 28, 56. Hollo – Utter – Vihervuori 2018, s. 39 väittävät kuitenkin, että muun muassa pöly olisi perinteisesti ollut immissiokäsitteen ulkopuolella. Ennen kaikkea kunnallisten ympäristöviranomaisten ratkaisukäytännössä on kuitenkin lukuisia esimerkkejä siitä, että myös muun muassa pölyn on perinteisesti katsottu kuuluvan immissiokäsitteeseen.

ajanmukaistaa. Samalla luovuttiin naapurussuhdelain aiemmasta niin sanotusta aikaprioriteetista sekä pysyvän rasituksen vaatimuksesta, mikä on myös linjassa ympäristövahinkolain kanssa.¹³

Edellä esitetystä seuraa siis, että ympäristövahinkolaki ja naapurussuhdelain 17 § ovat tarkoitettu edelleen sovellettaviksi samantyyppisiin häiriöihin, linjassa immissiökäsitteen aiemman tulkintatradition kanssa.¹⁴ Muutenkin korvausvas-
tuun syntymisen edellytykset ovat nykyään pitkälti yhteneväiset.¹⁵

Näistä lähtökohdista huolimatta on silti epäselvää ja varsin tulkinnanvaraista, miten tulipaloon tulisi suhtautua häiriönä (immissiona). Ympäristövahinkolain tai naapurussuhdelain lainvalmisteluaineisto ei tarjoa suoraa vastausta kysymykseen, voidaanko irti pääsystä tulta pitää lakien soveltamisalaan kuuluvana häiriönä.¹⁶ Oikeuskäytäntöä ympäristövahinkolaista on tarjolla niukasti. Korkeimman oikeuden ratkaisukäytännöstä ympäristövahinkolain ja naapurussuhdelain 17 §:n osalta ei ole saatavissa suoraa vastausta siihen, voidaanko irti pääsystä tulta pitää säädösten soveltamisalaan kuuluvana häiriönä.¹⁷ Yhdessäkään tapauksessa kyse ei ole ollut irti päässeestä tulesta johtuvasta palamisvahingosta. En ole tietoinen muustakaan selventävästä oikeuskäytännöstä tässä suhteessa. Oikeuskirjallisuudessa puolestaan sekä ympäristövahinkolakia että naapurussuhdelain 17 §:ää on enimmäkseen käsitelty pintapuolisesti,¹⁸ tai sitten kiinnos-

Ks. lähemmin Hilkka Heinosen väitöskirja Naapuruuskiistat ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen kiistojen käsittelijänä. Joensuun yliopisto 2016. Ks. myös esim. Kuusiniemi 1992, s. 19. Edelleen voidaan tässä yhteydessä todeta, että pöly on katsottu myös ympäristövahinkolaissa tarkoitetuksi häiriöksi tapauksissa KKO 1999:124, KKO 2004:87 ja KKO 2012:29.

13. Ks. naapurussuhdelain osalta esim. HE 84/1999 vp, s. 28, 122 ja ympäristövahinkolain osalta esim. HE 165/1992 vp, s. 19, 24.

14. Pauli Ståhlberg – Juha Karhu, Suomen vahingonkorvausoikeus. 6. uudistettu painos. Talentum 2013, s. 155 ovat yksinkertaisesti väärässä väittäessään, että ympäristövahinkolain ”korvattavaan vahinkoon johtava ympäristönmuutos on määritelty väljemmin kuin NaapL:n immissio”.

15. Ympäristövahinkolain ja naapurussuhdelain 17 §:n välisestä suhteesta säädetään naapurussuhdelain 18 §:ssä. Käytännössä 18 § johtaa siihen, että naapurussuhdelain soveltamisala jää kapeaksi. Tämän mukaan korvausta naapurussuhdelain 17 §:n perusteella on maksettava ainoastaan rakennuksen sisällä aiheutetuista häiriöistä, kun taas ympäristövahinkolakia sovelletaan kaikkiin ”ympäristössä” aiheutettuihin häiriöihin.

16. Todettakoon tässä yhteydessä vielä erikseen, että lainvalmisteluaineiston suhteen olen mennyt niinkin kauas ajassa taaksepäin kuin esitykseen Lagberedningens förslag 1914:12 till förordning angående vissa grannelagsförhållanden jämte motiv.

17. Ks. ympäristövahinkolaista KKO 1999:124 (pöly), KKO 2001:61 (tärinä), KKO 2004:87 (pöly), KKO 2011:62 (polttoaine), KKO 2012:29 (pöly). Naapurussuhdelain osalta voidaan viitata esimerkiksi tapauksiin KKO 1936 II 87, KKO 1937 I 29, KKO 1954 II 64, KKO 1959 II 12, KKO 1962 II 26, KKO 1962 II 55, KKO 1962 II 133, KKO 1966 II 85, KKO 1982 II 71, KKO 1982 II 109, KKO 1992:19, KKO 1996:59, KKO 2015:21.

18. Ks. esim. Ståhlberg – Karhu 2013, s. 149–154 (ympäristövahinkolaki), s. 154–155 (naapurussuhdelain 17 §) ja Mika Hemmo, Vahingonkorvausoikeus. 2. painos. WSOYpro 2005, s. 250–254 (ympäristövahinkolaki). Ks. myös naapurussuhdelain 17 §:stä esim. Hans Saxén, Skadeståndsrätt. Åbo Akademi 1975, s. 228–233.

tuksen kohteena on ollut sellaisia aspekteja kuten esimerkiksi vastuun kanavointi ja samastuminen,¹⁹ taikka ankarasta vastuusta vapautuminen.²⁰ Mahdollisuutta soveltaa ympäristövahinkolakia tulipaloista johtuneisiin vahinkoihin on tietääkseni käsitelty ainoastaan kahdessa teoksessa.²¹ Lisäksi Ruotsin ja Saksan oikeus tarjoavat mielenkiintoisia vertailukohtia.

3. Lähemmin tulkinnasta tulipalojen osalta

3.1. Tulipalosta (tai ylipäättään tulesta) aiheutuneet häiriöt

On selvää, että ympäristövahinkolaki soveltuu vahinkoon, joka on aiheutunut sen seurauksena, että tulipalon yhteydessä ympäristöön on päässyt vapautumaan tai levittäytymään lain 1.1 §:ssa tarkoitettuja häiriöitä.²²

Tulipalossa myrkyllisiä ja vaarallisia kaasuja, kemikaaleja tai muita vahingollisia aineita voi levittäytyä ympäristöön aiheuttaen veden, maaperän tai ilman pilaantumista. Valaiseva esimerkki tästä on tunnettu, niin sanottu Kärkölän kloorifenolitapaus KHO 1992 A 98 (ks. myös KHO 1993 A 56), jossa kloorifenolia oli päässyt maaperään ja pilamaan pohjavettä. Pilaamisvahingon katsottiin johtuneen pääasiallisesti tulipalon yhteydessä tapahtuneesta päästöstä. Koska ei voitu osoittaa, että pilaantuminen oli aiheutettu tuottamuksellisesti, ei voitu myöskään määrätä ennallistavia toimenpiteitä vuoden 1961 vesilain (264/1961) mukaan.²³ Muun muassa viranomaisille koituneita kustannuksia torjunta- ja ennallistamistoimenpiteistä voidaan korvata tuottamuksesta riippumatta ympäristövahinkolain 6 §:n nojalla²⁴ (ks. myös jäljempänä luku 3.3.). Vahinkoa voi

19. Ks. esim. Björn Sandvik, Gäller ansvarsgenombrott som en allmän skadeståndsrättslig princip? Kommentar till HD 2011:62 om en ny och gammal miljöskada. Tidskrift utgiven av Juridiska Föreningen i Finland 6/2011, s. 847–858.

20. Ks. Björn Sandvik, Hur strikt är det strikta skadeståndsansvaret enligt lagen om ersättning för miljöskador? Tidskrift utgiven av Juridiska Föreningen i Finland 6/1998, s. 544–570.

21. Ks. Hollo – Utter – Vihervuori 2018, s. 38–39 ja Sandvik 2002, s. 148–153.

22. Ks. myös Hollo – Utter – Vihervuori 2018, s. 39; Sandvik 2002, s. 150. Ks. myös Tanskan korkeimmasta oikeudesta tapaus UfR 2017 s. 1192, jossa Tanskan ympäristövahinkolakia sovellettiin tulipalosta aiheutuneeseen pilaamisvahinkoon.

23. Ks. lähemmin tapauksesta esim. Hollo – Utter – Vihervuori 2018, s. 134–135; Sandvik 2002, s. 129; Casper Herler, Markföroreningsansvaret – om retroaktivitet och skälighet av miljörättsligt återställandeansvar. Talentum 2018, muun muassa s. 273–274, 278–281. Nykyään se, jonka toiminnasta on aiheutunut maaperän tai pohjaveden pilaantumista, on velvollinen puhdistamaan maaperän tai pohjaveden tuottamuksesta riippumatta ympäristönsuojelulain (527/2014) 14 luvun nojalla.

24. Ks. kuitenkin myös edellä alaviitteessä 23 ympäristönsuojelulain 14 luvusta.

syntyä myös tulipalon – tai yleisemmin tulen – muodostamasta lämmön, hajun, savun, noen, kipinöinnin ja niin edelleen vuoksi.²⁵ Tällöin *kyse ei siis ole siitä, että esimerkiksi lämpö tai kipinöinti olisi aiheuttanut tulipalon leviämisen ympäristöön*. Kyse on yksinomaan siitä, että tulipalon (tai ylipäättään tulen) aiheuttama lämpö tai kipinöinti ovat *itsenäisinä* häiriöinä aiheuttaneet vahinkoa ympäristössä, kuten haittaa asumiselle tai liikkeenharjoittamiselle, taikka materiaalien väri- tai muodonmuutoksia ja niin edelleen.

Kulloisestakin tapahtumasta riippuen tulee ympäristövahinkolain 1.1 §:n 1, 2 tai 3 kohta sovellettavaksi tällaisiin tulipalosta ympäristössä aiheutuneisiin häiriöihin. Ympäristövahinkolain soveltaminen ei sinänsä tuottane suurempia ongelmia tässä suhteessa.

3.2. Irti päässyt tuli itsenäisenä häiriönä

Aivan toinen ja hankalampi kysymys on, voidaanko tulta, joka on päässyt irti ympäristössä, pitää itsenäisenä häiriönä ympäristövahinkolain 1.1 §:n mukaan. Ennen kaikkea tulipaloriskit huomioiden on varsin ymmärrettävää, että etenkin lämpöä ja kipinöintiä on perinteisesti pidetty immissiökäsitteeseen kuuluvina ilmiöinä. Paloturvallisuuskäsitteiden vuoksi on tietenkin ollut tärkeä voida tarvittaessa jopa kokonaan kieltää lämpöä tai kipinöintiä aiheuttavan toiminnan jatkaminen naapurussuhdelain nojalla. Tämä lieneekin ollut historiallisessa perspektiivissä painavin motiivi näiden häiriöiden pitämiseksi immisioina. Kuten edellä on jo todettu, voivat lämpö ja kipinöinti lisäksi johtaa suoraan yksittäisissä tapauksissa erilaisiin vahinkoihin ympäristössä, vaikkei kyseisistä häiriöistä syttyisikään tulipaloa.

Esimerkiksi tämän artikkelin kohteena olevassa tapauksessa kyse ei kuitenkaan ole *suoraan* lämmöstä tai mahdollisesti kipinästä aiheutuneesta vahingosta (lämpö- tai kipinävahinko). Tapauksessa kyse on siitä, että savustuskärryn savu-
piipuista ympäristöön päästetyt kuumat palokaasut (tai mahdollisesti kipinät) ovat sytyttäneet tulen, joka irti päästyään on johtanut palamisvahinkoon, eli ostoskeskuksen palamiseen. Vahinko ei ole aiheutunut suoraan lämmöstä (tai kipinästä), vaan tulesta.²⁶ Jotta ympäristövahinkolakia voitaisiin ylipäättään soveltaa kyseiseen tapaukseen, vaadittaisiin toisin sanoen, että tulipalo – tai oikeastaan

25. Ks. myös Heinonen 2016 lukuisista esimerkeistä naapurussuhdelain 17 §:stä.

26. Huomaa myös, että tulipalo toki sekä tuottaa että edellyttää muun muassa lämpöä, mutta ilmiönä tulipalo ei ole lämpöä. Wikipediassa ”tuli” määritellään seuraavasti: ”Tuli on korkeassa lämpötilassa tapahtuvan palamisen yhteydessä esiintyvä ilmiö, jossa palavasta aineesta syntyy kuumien kaasujen muodostamia valaisevia tulenliekkejä. Se on palamisen havaittava merkki lämmön ja mahdollisen savun lisäksi.” Esim. ruotsinkielisessä Wikipediassa tuli (”eld”) määritellään huomattavasti yksityiskohtaisemmin kemiallisena reaktiona. Ks. myös jäljempänä alaviitteiden 48–53 kohdalla esitetty.

tuli – tulkittaisiin itsenäiseksi häiriöksi lain 1.1 §:n nojalla. Kyse on tällöin siitä, voidaanko irti päässyttä tulta pitää *muuna samankaltaisena häiriönä* 1.1 §:n 3 kohdan nojalla.²⁷

Vaikka ympäristövahinkolain 1.1 §:ssa ei ole haluttu luetella kyseeseen tulevia häiriöitä tyhjentävästi, on katsottu, että 3 kohdan rinnastusta tulisi tulkita ahtaasti.²⁸ Laaja tulkinta voisi muun ohella helposti johtaa yllättäviinkin tuloksiin esimerkiksi vakuutusturvan osalta. Joka tapauksessa on täysin selvää, että 3 kohta ei merkitse ”häiriön käsitteen ulottamista *laadultaan* kokonaan toisenlaisiin ympäristömuutoksiin, vaikka niistä muissa yhteyksissä käytettäisiinkin ympäristövahingon nimitystä” (kurs. B.S.).²⁹ Edelleen voidaan todeta, että tulipalojen vahinkopotentiaali on huomattava myös vähemmän palovaarallisten toimintojen osalta. Jo siksi on ymmärrettävää, että on suhtauduttu torjuvasti ympäristövahinkolain soveltamisalan ulottamiseen mihin tahansa irti päässeestä tulesta aiheutuneeseen palamisvahinkoon.

Oikeuskirjallisuudessa Hollo, Utter ja Vihervuori lähtevät nähtävästi siitä *olettamuksesta*, että esimerkiksi kipinästä aiheutunut tulipalo on itsenäinen immissio ympäristövahinkolain 1.1 §:n 3 kohdan mukaan. Toisaalta kirjoittajat päätyvät tässä yhteydessä seuraavan tulkintaan 3 kohdasta:³⁰

”Ei kuitenkaan ole aiheellista ulottaa toiminnanharjoittajan ankaraa vastuuta mihin hyvänsä kipinän [vrt. lämmön] aiheuttamasta tulipalosta johtuvaan immissiovahinkoon, vaikka palo sattuu YVL:n mukaisella tietyllä toiminnanharjoittamisalueella, vaan palovaaran täytyy liittyä juuri toiminnan harjoittamiseen.”

Tämä lausuma ei sinänsä ole täysin selkeä. Kirjoittajat antavat kuitenkin kontekstin lausumalle viittaamalla ennen ympäristövahinkolain voimaantuloa koskeneeseen tapaukseen KKO 1997:48. Tapauksessa korkein oikeus sovelsi ankaraa vastuuta ilman kirjoitetun lain tukea turvetuotannossa syntyneen kipinän aiheuttamaan tulipaloon ja siitä seuranneeseen palamisvahinkoon. On huomionarvoista, että edellytykset naapurisuussuhdelain 17 §:n soveltamiseen eivät ylipäättään aktualisoituneet.³¹ Korkein oikeus katsoi, että vaikei turpeen nosto sinänsä ole vaarallista toimintaa, niin siihen liittyy kuitenkin *ilmeinen tulipalon vaara, joka ei aina ole vältettävissä tavanomaisella huolellisuudella*. Hollon, Utterin ja Vihervuoren mukaan on ”hyvin mahdollista”, että vastaavan tyyppiseen tapaukseen voitaisiin nykyään soveltaa ympäristövahinkolakia.³² Tämän tulkinnan

27. Ks. myös esim. Hollo – Utter – Vihervuori 2018, s. 38–39; Sandvik 2002, s. 148–153.

28. Hollo – Utter – Vihervuori 2018, s. 36: ”Perustelujen [HE 165/1992 vp, s. 21] valossa onkin ilmeistä, että tätä rinnastusta on tulkittava ahtaasti”. Vrt. Sandvik 2002, s. 144, joka päättlee, että rinnastusta ei ainakaan ole tarkoitettu tulkittavaksi laajasti.

29. HE 165/1992 vp, s. 21.

30. Hollo – Utter – Vihervuori 2018, s. 39.

31. Ks. myös Sandvik, s. 151.

32. Hollo – Utter – Vihervuori 2018, s. 39.

mukaan ympäristövahinkolain sovellettavuus jäisi siis irti päässeen tulen osalta riippuvaiseksi niistä kriteereistä, jotka koskevat ankaran vastuun edellytyksiä ilman kirjoitetun lain tukea.³³

Hollo, Utter ja Vihervuori eivät esitä mitään lähdettä tulkintansa tueksi. To-dettakoon kuitenkin, että olen itsekin pitänyt tätä tulkintaa sinänsä mahdolli-sena, olkoonkin etten ole suhtautunut tulkintaan kritiikittömästi.³⁴ Tulkinta on – ainakin omalta osaltani – saanut tiettyjä vaikutteita Ruotsista ja sikäläisestä ym-päristövahinkolaista (miljöskadelag 1986:225), jonka säännökset on sittemmin pienillä lakiteknisillä muutoksilla siirretty ympäristökaaren, eli miljöbalkeniin (1998:808) 32 lukuun. Ruotsin miljöskadelag toimi tärkeänä esikuvana lainval-mistelulle, joka meillä johti ympäristövahinkolain säätämiseen,³⁵ olkoonkin että Suomen ja Ruotsin sääntelyiden välissä on huomattaviakin eroja. Ruotsalaisen sääntelyn perusteluissa lausutaan joka tapauksessa seuraavasti tulipalosta muuna samakaltaisena häiriönä (”annan liknande störning”):³⁶

”Inte heller skada genom brand som sprider sig från en fastighet till en annan [vrt. ’ympäristössä’ Suomen ympäristövahinkolain mukaan] kan normalt anses jämställd med de särskilt nämnda immissionsskadorna; lika lite som enligt gällande rätt faller brandskador under det lagreglerade strikta ansvaret [nykyään miljöbalkenin 32 lu-vussa], frånsett om branden uppkommer genom mera varaktig gnistbildning exem-pelvis från en industri.”

Irti päässyttä tulta ei olisi siis normaalisti katsottava immissioksi. Miljöbalke-nin 32 lukua voitaisiin kuitenkin poikkeuksellisesti soveltaa palamisvahinkoon, mikäli tuli on päässyt irti jatkuvasta kipinöinnistä esimerkiksi teollisuustoimin-nasta. Muuten miljöbalkenin 32 luvun mukaan ei vaadita, että toiminnan tai häiriön on oltava jatkuvia (kuten ei vaadita myöskään meidän ympäristövahin-kolain mukaan).³⁷ Tulkinta ruotsalaisessa lainperustelussa on Ruotsissa hyväk-sytty paitsi oikeuskirjallisuudessa³⁸ myös korkeimmassa oikeudessa tapauksessa NJA 2007 s. 663.³⁹

33. Ks. myös Sandvik 2002, s. 149–150 muista esimerkeistä ankarasta vastuusta tulenarasta toi-minnasta ilman kirjoitetun lain tukea.

34. Ks. Sandvik 2002, s. 151–153.

35. Ks. HE 165/1992 vp, s. 11–12.

36. SOU 1983:7, Ersättning för miljöskador, s. 250–251. Ks. myös prop. 1985/86:83 om ersättning för miljöskador, muun muassa s. 37.

37. Ks. Ruotsin osalta esim. prop. 1985/86:83, s. 37–38 ja Suomen osalta esim. HE 165/1992 vp, s. 19.

38. Ks. esim. Håkan Andersson, Gränproblem i skadeståndsrätten. Skadeståndsrättsliga utve-cklingslinjer. Bok II. Iustus Förlag 2013, s. 184–202; Bertil Bengtsson, Skadestånd för miljö-skada. Norstedts Juridik 2011, s. 38–39; Bertil Bengtsson – Mårten Schultz, Skadeståndsrätt. En lärobok. Norstedts Juridik 2022, s. 103; Jan Hellner – Marcus Radetzki, Skadeståndsrätt. 11 upplagan. Norstedts Juridik 2021, s. 325; Jonas Du Rietz, Grannerättsligt skadeståndsansvar. En analys av förutsättningarna för ansvar. Svensk Juristtidning 8/2018, s. 674–694, 677.

39. Ks. myös mark- och miljööverdomstolen, mål nr. 10718-17, dom 17.10.2018.

Tapauksessa NJA 2007 s. 663 kyse oli siitä, että kaasujohdosta, joka oli kytketynä lasinteossa käytettyyn uuniin, syntyi kaasuvuoto. Vuodosta aiheutuneesta räjähdyksestä syttyi tulipalo, joka levisi kahteen naapurikiinteistöön. Miljöbalkenin 32 lukua ei voitu soveltaa tapaukseen.

Tapauksessa lähinnä toistetaan edellä siteerattua lainperusteluiden lausumaa. Lisäksi korkein oikeus lausuu lyhyesti, että tulkinta on ymmärrettävä sitä taustaa vasten, että ”tulipalon tapahtumakulku eroaa huomattavalla tavalla sellaisista häiriöistä, joita on normaalisti pidätetty immissiokäsitteeseen kuuluvina”.⁴⁰

Suomen ja Ruotsin tulkintojen välillä on yhtäläisyyksiä, mutta samalla myös huomattavia periaatteellisia eroja. Suomessa Hollon, Utterin ja Vihervuorin tulkinta lähtee nähtävästi siitä, että myös irti päässyt tuli on immissiokäsitteeseen kuuluva ilmiö, joka kuitenkin kuuluisi ympäristövahinkolain soveltamisalaan ainoastaan niiden kriteerien mukaan, jotka ovat entuudestaan voineet johtaa ankaraan vastuuseen myös ilman kirjoitetun lain tukea. Kuten on jo todettu, olen itsekin pitänyt tätä tulkintaa sinänsä mahdollisena. Ruotsissa tulkinta puolestaan lähtee siitä, ettei irti päässyt tuli ole ainakaan normaalisti immissiokäsitteeseen kuuluva ilmiö. Miljöbalkenin 32 lukua on kuitenkin sovellettava, mikäli palo on aiheutunut jatkuvasta kipinöinnistä esimerkiksi teollisuustoiminnassa. On osittain epäselvää, mihin tarkalleen tulkinta perustuu ja kuinka ahtaaksi se käytännössä muodostuu.⁴¹ On kuitenkin mahdollista, että Ruotsissa miljöbalkenin 32 lukua tullaan soveltamaan palamisvahinkoon *ainoastaan*, mikäli palo on aiheutunut *jatkuvasta kipinöinnistä* (esimerkiksi teollisuustoiminnassa).⁴²

Joka tapauksessa lienee selvä, että Suomessa ympäristövahinkolakia voitaisiin soveltaa myös muuhun kuin (jatkuvasta) kipinöinnistä aiheutuneeseen palamisvahinkoon, kunhan kriteerit ankaralle vastuulle ilman kirjoitetun lain tukea täyttyisivät. Toisaalta nämä kriteerit ovat tiukat; ankara vastuu ilman kirjoitetun lain tukea tulee nähdä ilmeisenä poikkeuksena.⁴³ *En näe, että soveltamiskriteerit*

40. ”Det torde sammanhånga bl.a. med att händelseförloppet vid en brand har ansetts på ett avgörande sätt skilja sig från sådana störningar som brukar hänföras till immissioner.” Ks. tästä myös jäljempänä alaviitteiden 48–53 kohdalla esitetty.

41. Andersson 2013, s. 201 päättelee, että muun muassa tapaus NJA 2007 s. 663 kumoo hypoteesin, jonka mukaan Ruotsissa vallitsisi tendenssi laajentaa ankan vastuun alaa.

42. Tapauksen NJA 2007 s. 663 ohella voidaan viitata mark- ja miljööverdomstoleniin, mål nr. 10718-17, dom 17.10.2018. Tapauksessa metsäpalo oli aiheutunut maanmuokkaustoissa syntyneestä kipinöinnistä. (Vrt. turvetuotantotapaus KKO 1997:48, jossa tulipalo niin ikään syttyi kipinöinnistä.) Koska kyse ei ollut jatkuvasta kipinöinnistä, vahinkoa ei voitu korvata miljöbalkenin 32 luvun nojalla. Edelleen voidaan todeta, että Ruotsin korkein oikeus ei myöntänyt valituslupaa asiassa. Ks. esim. <https://sakochliv.se/2019/04/08/sex-forsakringsbolag-fick-nej-till-provning-av-vastmanlandsbranden/> (vierailtu 15.9.2022).

43. Saxén 1975, s. 242 toteaa, että on syytä suhtautua pidättyvästi ankaraan vastuuseen ilman kirjoitetun lain tukea, ja että ankan vastuun toteuttaminen tulisi ensisijaisesti nähdä lain-säättäjälle kuuluvana tehtävänä. Ks. myös lähemmin ankarasta vastuusta ilman kirjoitetun lain tukea esim. Juha Häyhä, Ankara vastuu ja vahingonkorvausoikeuden järjestelmä. Oikeustiede – Jurisprudentia 1999, s. 81–149. Ks. myös yhteenvedonomaaisesti esim. Olli Norros, Vastaako

täyttyisivät tämän artikkelin kohteena olevassa tapauksessa. Ihmisten aiheuttamat tulipalot ovat valitettavan yleisiä ja tuleen liittyy aina tietyt ja usein tunnetut riskit.⁴⁴ Yleisesti katsoen on kuitenkin vaikea nähdä, että savustuskärryn toimintaan sinänsä liittyy poikkeuksellisenä pidettävää tulipalon vaara. Konkreettisesti tapauksessa kyse ei myöskään ollut mistään ilmeisestä tulipalon vaarasta, joka ei olisi ollut vältettävissä tavanomaisella huolellisuudella (ks. turvetuotantotapauksen KKO 1997:48 perustelut edellä). Vahinko olisi päinvastoin ollut varsin helposti vältettävissä toiminnassa vaadittavalla huolellisuudella parkkeeraamalla savustuskärky kauemmas ostoskeskuksen seinästä sen varmistamiseksi, että kuumat palokaasut eivät osuisi kattorakenteisiin. Näin ollen tämän tulkinnan mukaan ympäristövahinkolakia ei voida nähdäkseni soveltaa kyseiseen palamisvahinkoon.

Henkilökohtaisesti olen kuitenkin valmis menemään vielä pidemmälle katsomalla, että *irti päässyt tuli ei ylipäättään ole ympäristövahinkolaissa tarkoitettu häiriö*. Suomessa ei ole tietääkseni yhtään suoranaista institutionaalista tukea tulkinnalle, että irti päässyttä tulta olisi todella pidetty immissiokäsitteeseen kuulvana ilmiönä. Esimerkiksi vuoden 1960 palolaki (465/1960) lähti nimenomaan siitä peruseriaatteesta, että vahingonkorvausvastuu tulipalosta edellytti huolimattomuutta (48 §).⁴⁵ Tämä ei tietenkään sulkenut pois ankaraa vastuuta ilman kirjoitetun lain tukea tai erityissäädösten nojalla.⁴⁶ Nyt voimassa olevan pelastuslain (379/2011) 101 §:n mukaan vahingonkorvauslakia (412/1974) sovelletaan siltä osin kuin pelastuslaissa ei ole vahingonkorvaamisesta erikseen säädetty. Pykälän perusteluissa kylläkin todetaan, että pelastuslaista riippumatta ”noudatettiin erityissäädöksiä kuten ympäristövahinkojen korvaamisesta annettua lakia

kaukolämpötoimittaja putkivuodosta johtuvista vahingoista tuottamuksestaan riippumatta? Lakimies 1/2019 s. 80–90, erityisesti s. 83–88 (ks. tässä yhteydessä myös tapaus NJA 1991 s. 720, jossa Ruotsin korkein oikeus katsoi, että kaukolämpötoimittaja vastasi putkivuodosta johtuvasta vahingosta tuottamuksesta riippumatta; ks. lähemmin Sandvik 2002, muun muassa s. 51–52, 81–83).

44. Pertti Virtanen, Vahingonkorvaus. Laki ja käytäntö. Edita 2011, s. 165 toteaa osuvasti: ”Vastuun ankaroituminen vain riskien tuntemisen takia ei ole – tarpeen, koska tällöin valtaosa tuottamustilanteista muuttuisi ankaraksi vastuuksi.”
45. Kulotuksesta toisen omaisuudelle aiheutunut vahinkoa oli kuitenkin ankara 49 §:n mukaan. Ks. lähemmin Saxén 1975, s. 235. Lain palo- ja pelastustoimesta (559/1976) myötä vastuu muuttui kokonaan tuottamusperusteiseksi 38 § nojalla. Ks. myös pelastustoimilaki (561/1999) 77 § ja pelastuslaki (468/2003) 78 §.
46. Rautatievastuulain (8/1898) mukaan rautatien haltijalla oli ankara vastuu vahingoista, joita rautatienkäytön johdosta irti päässyt tuli aiheutti kiinteälle omaisuudelle tai irtaimelle omaisuudelle, jota ei kuljetettu rautateillä (4 §). Vastuun taustalla oli höyryvetureihin liittyvät tulipalon vaarat. Voimassa olevan raideliikennevastuulain (113/1999) mukaan raideliikenteeseen liittyvistä vahingoista (3 ja 4 §). Ks. myös lähemmin ankaran vastuun ulottuvuudesta raideliikennevastuulain mukaan Olli Norros, Esine junakiskoilla – kuka maksaa vahingot? Lakimies 5/2020, s. 707–716.

(737/1994).⁴⁷ Tätä ei kuitenkaan voida pitää osoituksena siitä, että lainsäätäjällä olisi siinä ottanut kantaa immissiokäsitteen sisältöön suhteessa *irti päässeeseen tuleen ja palamisvahinkoihin* (katso muilta osin edellä 3.1).

Kuten on todettu, ratkaisevaa ympäristövahinkolain 1.1 §:n 3 kohdan tulkinnassa on nimenomaan häiriön laatu.⁴⁸ Jotta 3 kohtaa voitaisiin soveltaa, on häiriön oltava laadultaan samanlainen kuin kohdassa 1 ja 2 mainittujen häiriöiden.⁴⁹ Yhteinen ominaispiirre 1 ja 2 kohdan häiriöille on ennen kaikkea se, että kyseiset häiriöt voivat sellaisinaan levittäytyä ympäristöön suoraan ilman, veden tai maaperän kautta.⁵⁰ Esimerkiksi Saksan oikeudessa käytetään termiä ”Transportwirkung der Umweltmedien” ympäristöhäiriöiden ominaispiirteiden kuvaamiseksi.⁵¹ Ilmiönä tulipalo on kuitenkin jatkuva kemiallinen reaktio, joka on riippuvainen useista tekijöistä, ja jonka tapahtumakulun ja levittäytymistavan voidaan katsoa eroavan huomattavastikin ympäristövahinkolain 1.1 §:n 1 ja 2 kohdassa mainituista häiriöistä.⁵² *Tämän tulkinnan mukaan tuli ei ole laadultaan samankaltaista kuin ympäristövahinkolain 1.1 §:n 1 ja 2 kohdassa mainitut häiriöt, ja näin ollen ympäristövahinkolakia ei voida ylipäätään soveltaa irti päässeestä tulesta aiheutuneeseen palamisvahinkoon.* Pidänkin tätä tulkintaa kaikkein johdonmukaisimpana. Ennen kaikkea ympäristövahinkolain soveltamisala on kytketty tiettyihin häiriöihin, eikä ”erityiseen vahingonvaaraan”. Myöskään esimerkiksi Saksan liittotasavallan korkeimman oikeuden ratkaisukäytännössä irti päässyttä tulta ei ole katsottu ylipäätään varsinaiseen immissiokäsitteeseen kuuluvaksi ilmiönä.⁵³

47. Ks. hallituksen esitys Eduskunnalle pelastuslaiksi ja meripelastuslain 23 §:n muuttamisesta 257/2010 vp, s. 92. Ks. kuitenkin myös ympäristövahinkolain 2.1 §.

48. Ks. edellä alaviitteen 29 kohdalla esitetty.

49. Ks. myös esim. Sandvik 2002, s. 133, 145.

50. Ks. Sandvik 2002, s. 145. Ks. myös esim. Norjan osalta Hans Chr. Bugge, *Forurensningsansvaret – det økonomiske ansvar for å forebygge, reparere og erstatte skade ved forurensning*. Universitetsforlaget 1999, s. 227.

51. Ks. esim. Joachim Schmidt-Salzer, *Kommentar zum Umwelthaftungsrecht. Betriebliche Risiken und innerbetriebliche Verantwortung*. Verl. Recht und Wirtschaft 1992, s. 450.

52. Ks. myös edellä alaviitteiden 26 ja 40 kohdalla esitetty.

53. Bürgerliches Gesetzbuch:n (BGB) 906 §:n immissiokäsitettä (vrt. Saksan ympäristövahinkolaki, Umwelthaftungsgesetz 1990) ei voida suoraan soveltaa irti päässeestä tulesta aiheutuneeseen palamisvahinkoon. Toisaalta ankaraa vastuuta voidaan BGB:n 906 §:n nojalla soveltaa tietyin edellytyksin analogisesti vahinkoon, joka on johtunut irti päässeestä tulesta siitä syystä, että BGB:n 1044 §:ssä tarkoitettua korjausvelvollisuutta on rikottu. Ks. tästä Saksan liittotasavallan korkeimmasta oikeudesta (Bundesgerichtshof, BGH) esim. tapaus BGH, *Neue Juristischen Wochenschrift* (NJW) 2018 s. 1542. Olen aikaisemmin vetänyt liian kauas kantavan johtopäätöksen saksalaisesta tapauksesta 142 Entscheidungen des Bundesgerichtshofes in Zivilsachen (BGHZ) 66 (2000). Ks. Sandvik 2002, s. 152.

3.3. Oikeuspoliittisia ja muita argumentteja

Mikäli todella katsottaisiin, että irti päässyt tuli olisi yleisesti ympäristövahinkolain 1.1 §:ssa tarkoitettu häiriö – joko esimerkiksi lämmön muodossa 2 kohdan mukaan tai samankaltaisena häiriönä 3 kohdan mukaan – seuraisi tästä joukko vaikeasti perusteltavia konsekvensseja.

Ensinnäkin sama tulkinta pitäisi ulottaa myös naapuruuksuhdelain 17 §:ään, koska ympäristövahinkolain 1.1 §:n ja naapuruuksuhdelain 17 §:n häiriökäsitteet on tarkoitettu tulkittavan yhteneväisesti kuten edellä on jo todettu. Lisäksi on huomioitava, että molempien lakien ankara vastuu ei ole rajoittunut vain elinkeinotoimintaan tai esimerkiksi julkisyhteisöjen vastaaviin toimintoihin. Myös yksityishenkilöt voivat siten toiminnanharjoittajina olla ankarassa vastuussa vahinkoa aiheuttamista häiriöistä. Käytännössä tämä johtaisi siihen, että tuottamusvastuusta ei jäisi paljoakaan jäljelle mitä tulee irti päässeeseen tulen aiheuttamiin palamisvahinkoihin. En pidä sitä suotavana tai ylipäätään järkevänä ratkaisuna. Tietääkseni ei ole myöskään yhtään oikeusjärjestystä, jossa olisi omaksuttu niin laaja ankara vastuu palamisvahingoista.⁵⁴

Kuten edellä on todettu, ovat tulipalot valitettavan yleisiä. Niiden vahinkopotentiali on lisäksi huomattava myös vähemmän palovaarallisten toimintojen osalta. Pieni ja sattumanvarainen tapahtuma voi johtaa katastrofaalisiin seurauksiin. Samalla vastuu ympäristövahinkolain nojalla ei ole vain tuottamuksesta riippumatonta, vaan myös hyvin laaja mitä korvattaviin vahinkoihin tulee. Henkilö- ja esinevahingon ohella korvataan puhdas varallisuusvahinko (5 §),⁵⁵ sekä erilaiset vahingontorjunta ja ennallistamiskustannukset (6 §).⁵⁶ Vahingontorjunta ja ennallistamiskustannukset sisältävät muun ohella viranomaiselle koituneet kustannukset, joiden syynä on 1 §:ssä tarkoitettun häiriön uhan tai sen vaikutusten torjumiseksi tai pilaantuneen ympäristön ennalleen palauttamiseksi

54. Mainittakoon tässä erikseen, ettei myöskään esimerkiksi common law:n *nuisance*-käsite tarkoita vääjäämättömästi tuottamuksesta riippumatonta vastuuta irti päässeestä tulesta aiheutuneesta palamisvahingosta, olkoonkin että vastuu voi olla ankara tietyn edellytyksin. Ks. lähemmin *nuisance*-käsitteestä esim. Michael A. Jones (ed), Clerk & Lindsell on Torts. Twenty-second edition. Thomson Reuters 2018 s. 1378–1505 ja s. 1463–1467 irti päässeestä tulesta. Ks. myös esim. tuoreehko tapaus *Woodhouse v Fitzgeralds* [2021] New South Wales Court of Appeal (NSWCA) 54, jossa katsottiin, että ankaraa vastuuta ei voitu soveltaa kyseessä olevaan palamisvahinkoon.

55. Varallisuusvahinkojen osalta voidaan erikseen huomauttaa, että ympäristövahinkolain 5 §:n nojalla korvataan myös kolmannelle aiheutettu vahinko. Vahingonkorvauslain tulkinta on kiistanalainen tässä suhteessa. Ks. lähemmin esim. Björn Sandvik, Puhdas varallisuusvahinko – mikä se on? Puhtaan varallisuusvahingon kahdesta käsitetulkinnasta. Defensor Legis 1/2010, s. 25–36. Ks. myös yleisemmin kolmannelle aiheutettuun vahinkoon liittyvästä problematiikasta ja kritiikistä korkeimman oikeuden linjaan muun muassa oikeusvertailevasta näkökulmasta esim. Björn Sandvik, Indirekt tillfogad skada och skadeståndsrättsliga principer, s. 721–735 teoksessa Stefan Lindskog et al. (red.), Festskrift till Jan Kleineman. Jure Förlag 2021.

56. Ks. tästä yksityiskohtaisesti Sandvik 2002, s. 274–407.

suoritettu toimenpide. Tämä tarkoittaisi muun muassa, että myös viranomais-
ten palontorjuntakustannukset – joita ei korvata vahingonkorvauslain nojalla⁵⁷
– tulisivat kokonaisuudessaan ja miltei kaikissa tilanteissa korvausvastuun pii-
riin.⁵⁸ Pidän tätä, ellei suoraan ristiriitaisena pelastuslain kanssa, niin ainakin
sen hengen vastaisena. Lisäksi pilaantuneen ympäristön ennalleen palauttami-
nen on hyvin laaja käsite, joka kohdistuu itse luonnolle, luontotyypeille ja luon-
nonarvoille aiheutuneisiin vahinkoihin.⁵⁹ Mielestäni on ilmeistä, ettei tällaista
korvausjärjestelmää ole lähdetty kehittämään (esimerkiksi metsiin kohdistuvia)
palamisvahinkoja ajatellen.

Tässä yhteydessä voidaan myös todeta, että korvattavien vahinkojen piiri
ympäristövahinkolain mukaan on laajempi kuin esimerkiksi Ruotsin miljöbal-
kenin 32 luvun mukaan. Immissiokäsitteen ulottaminen irti päässeeseen tuleen
olisi siksi itse asiassa vähemmän dramaattista Ruotsissa (mutta silti ei lainkaan
ongelmatonta).

Kuten tämän artikkelin kohteena oleva tapaus osoittaa, voisi ympäristövahin-
kolain soveltaminen irti päässeen tulen aiheuttamaan palamisvahinkoon lisäksi
saada kielteisiä ja yllättäviä konsekvensseja muun muassa vakuutusturvaa ajatel-
len. Vastuuvakuutuksessa olevaa rajoitusehtoa ympäristövahingoista ja nimen-
omaan ehdon tulkintaa suhteessa palamisvahinkoon voitaisiin tietenkin tarkistaa
myös vakuutus- ja sopimusoikeudellisesta näkökulmasta. Nämä aspektit eivät
kuitenkaan kuulu tämän artikkelin aihepiiriin.

4. Johtopäätös

Kuten edellä on käynyt ilmi, sekä Suomessa että muualla on yleensä suhtauduttu
hyvin pidättyvästi tai suorastaan kielteisesti immissiokäsitteen ulottamiseen irti
päässeestä tulesta aiheutuneeseen palamisvahinkoon. Suomessa ei ole saatavissa
suoraa institutionaalista tukea tulkinnasta suuntaan tai toiseen. Oikeuskirjal-
lisuudessamme on kuitenkin katsottu, että irti päässyttä tulta voitaisiin poik-
keuksellisesti pitää ympäristövahinkolain soveltamisalaan kuuluvana häiriönä
(ts. immissiona) 1.1 §:n mukaan, mikäli edellytykset ankaralle vastuulle ilman
kirjoitetun lain tukea täyttyisivät. Katson, että nämä edellytykset eivät miltei
osin täyty tämän artikkelin kohteena olevassa tapauksessa. Toisaalta voidaan

57. Ks. etenkin KKO 1992:131 ja KKO 1999:121. Ks. tapauksista ja tulkinnasta esim. Björn Sandvik,
Skadestånd för fasta lönekostnader inom och utom kontrakt. Kommentar till HD 2021:68.
Tidskrift utgiven av Juridiska Föreningen i Finland 6/2021, s. 448–463, 454–457.

58. Ks. lähemmin Sandvik 2002, s. 331–338.

59. Ks. lähemmin Sandvik 2002, s. 309–407.

myös katsoa, että irti päässyt tuli ei ole ylipäättään mitään häiriötä ympäristövahinkolain 1.1 §:n mukaan. Näin ollen ympäristövahinkolakia ei voida myöskään ylipäättään soveltaa palamisvahinkoon. Pidän jälkimmäistä tulkintavaihtoehtoa johdonmukaisempänä ja perustellumpana.